

Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep.

0032 OSLO

Deres ref.
2009/03066-20/FD IV
1/FHE

Vår sak
10/01121-012 004884/10 GF

Sted/Dato
Oslo, 11.05.2010

691.2

HØRING - RAPPORT - LOKALISERINGSALTERNATIV FOR FORSVARETS KAMPFLY

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til Forsvarsdepartementets brev av 19. mars 2010 vedrørende ovennevnte høring.

LO vil med dette gi vår anbefaling til hvor Forsvarets nye kampfly skal lokaliseres, basert på utredningsrapporten om "Vurdering av lokaliseringalternativer for Forsvarets nye kampfly". Selv om den nevnte rapporten ikke konkluderer, mener LO at det i de oppsummerende vurderinger fremgår ganske klart at en to-baseløsning med Bodø og Ørland er beste løsning for samfunnet og Forsvaret ut fra operative, personellmessige og rekrutteringsmessige hensyn. Det er det beste alternativet for å gjennomføre operasjoner og styrkeproduksjon.

Den oppfyller alle våre allierte forpliktelser som i dag og støypåvirkningen reduseres ift en en-baseløsning. Løsningen vil også gi en betydelig samfunnsmessig gevinst gjennom oppgradering av infrastruktur.

Dette er også en videreføring av basestrukturen for dagens F-16.

I prosessen frem mot en politisk beslutning vil LO sammen med våre berørte forbund sette særlig krav til at omstillingen skal være kost-/nytteeffektiv. Den skal også ta særlig hensyn til personellet og personellmessige konsekvenser. Videre forutsetter vi at all omorganisering gjennomføres som en inkluderende prosess der tilsatte og tillitsvalgte på alle nivåer blir trukket inn fra starten.

Operasjoner

Operasjoner er kampflyenes mulighet til å løse pålagte oppdrag som militær tilstedeværelse i våre nærområder, NATO Quick Reaction Force (QRA), Renegade, Høy Luftmilitær Beredskap (HLB) er basert på tre forhold:

- Reaksjonstid
- Rekkevidde/dekningsgrad
- Holdetid

Til tross for F-35s rekkevidde fremgår det av høringsrapporten at ingen en-baseløsning gir full dekning innenfor det totale ansvars-/operasjonsområdet. En permanent lokalisering av kampflyene både i nord og sør vil derfor gi økt dekningsgrad og holdetid, redusert reaksjonstid, og dermed økt evne til tilstedeværelse og oppdragsløsning innenfor interesse-/ansvarsområdet, sammenlignet med en løsning med konsentrasjon på en base.

En to-baseløsning vil også gi mer robusthet i forhold til driftsstans på en av basene. En to-baseløsning med Bodø og Ørland vurderes i rapporten som meget godt egnet på grunn av at den gir god rekkevidde, reaksjonstid og holdetid i det totale operasjonsområdet. I tillegg sikres en daglig tilstedeværelse av kampfly i store deler av landet. En slik utgangsspredning reduserer også behovet for å iverksette Høy Luftmilitær Beredskap (HLB).

Styrkeproduksjon

Det som er dimensjonerende for styrkeproduksjonen er antallet piloter og flytimer. Trenings- og øvingsflyging vil i stor grad gjennomføres med et stort antall kampfly samtidig, og det vil være krevende å gjennomføre alt fra bare en base. En slik en-baseløsning er mulig, men forutsetter nye arbeidstidsordninger, og er svært ressurskrevende og belastende på personellet. En slik løsning gir i tillegg liten fleksibilitet for uforutsette hendinger og liten mulighet for å ta igjen tapt flytid som følge av kanselleringer, uten å måtte fly i helger og sene nattetimer.

Rapporten konkluderer med at dette er konsekvensen ved en en-baseløsning, selv om det innføres to-skift og flyging går utover det vi i dag har som normalarbeidsdag. Dette vil utfordre LOs syn på normalarbeidsdagen, og vil kunne ha overslagseffekt til andre tariffområder. Dette er i rapporten beskrevet til også å medføre ekstra kostnader utover det som er beskrevet i de økonomiske modellene.

Vi er derfor enig i konklusjonen i rapporten som beskriver Bodø-Ørland alternativet som en meget tilfredsstillende løsning for styrkeproduksjonen av kampfly. Dagens løsning med Ørland og Bodø har ulike fordeler og ulemper, men avlaster hverandre gjensidig, spesielt med tanke på sortieavvikling (dvs basens evne til å håndtere nødvendige antall flybevegelser) og tilgang på luftrom. Avstanden mellom basene er i tillegg passe med tanke på daglig samtrening med kampfly, og behovet for samtrening med land- og sjøstyrker dekkes som i dag. Dagens QRA-løsning kan også videreføres.

Øvingsluftrom — operasjonsområder — samtrening med andre

Rapporten sier at en to-baseløsning vil gi best tilgang på luftrom, og gir også mulighet til å sette samme styrkepakker fra ulike baser. Øvingsluftrom er også viktig for våre sikkerhetspolitiske målsettinger om å øve sammen med utenlandske enheter i Norge. Det nye strategiske konseptet for Forsvaret, uttrykker en ambisjon om å sikre en stabil militær tilstedeværelse i våre nærområder, der også ledig og tilgjengelig infrastruktur skal stilles til rådighet for allierte og partnere ved behov.

Bodø hovedflystasjon har gjennom flere år hatt bilaterale avtaler med Sverige innenfor luftmilitær virksomhet. Dette samarbeidet er de senere år videreutviklet og utvidet gjennom det nordiske forsvarssamarbeidet som også omfatter Finland, Danmark og Island. Samarbeidet vil sannsynligvis utvides videre og dermed få økt betydning for luftmilitært

samarbeid, for eksempel gjennom mer omfattende bruk av trenings- og øvingsområder i Sverige (Vidsel). Dette kan også gjelde alliert trening.

Ørland har de siste årene tilpasset infrastrukturen og organisasjonen mot alliert treningsvirksomhet. Basen fungerer i dag som et alliert treningssenter for luftstyrker, og markedsføres i dag som vertsavdeling for allierte kampflyøvelser. Ørland er den basen som har hatt det største tilfanget av luftoperativ alliert trening de senere år. Ørland har blant annet vært base for NATOs største kampflyøvelse, NATO Air Meet (NAM)/Bold Avenger (BAR) fem ganger. God tilgang på øvingsluftrom over sjø og over land og god infrastruktur for alliert trening er vesentlige forhold som gjør at Ørland vurderes til å være meget godt egnet for alliert øving og trening. I tillegg er nærhet til skytefeltet Tarva en unik fordel.

Høringsrapporten konkluderer med at en to-baseløsning er beste alternativ for å håndtere alliert trening og øving, og poengterer også at det er økt støy i forbindelse med alliert trening og øving.

En to-baseløsning vil også ha betydelig større langsiktig fleksibilitet for å kunne absorbere økt aktivitet eller lokalisering av andre strukturelementer.

Personellmessig gevinst

Det er knyttet en betydelig risiko for kompetansetap ved relokalisering dersom man velger andre lokaliseringalternativer enn å velge en to-baseløsning bestående av Bodø og Ørland. En tilleggsrapport fra konsultentselskapet Asplan Viak konkluderer med at det personell- og kompetansemessige aspektet av lokaliseringsspørsmålet er vurdert ut fra to faktorer: risiko for kompetansetap i forbindelse med relokalisering og evne til å rekruttere og beholde kompetent personell.

Kartlegging av personellet ved dagens kampflybaser viser at det er stor sammenheng mellom fødested og jobbsted, og det kommer frem at en relativt stor andel personell i den kampflyrelaterte virksomheten er knyttet til stedet. Spesielt gjelder dette sivile, men også omtrent halvparten av befalet er bosatt i samme fylke som de jobber.

Grovt sett vurderes to tredjedeler av det aktuelle personellet på dagens kampflybaser å ha en kompetanse som er lite forsvarsspesifikk, i den forstand at de har et alternativt arbeidsmarked. Derimot har en stor del av det kampflyrelaterte personellet, spesielt teknikere og flygere en høy grad av spesialisering, og vil dermed være vanskelig å erstatte. Risikoen for kompetansetap ved flytting ansees som meget høy blant sivile, spesielt teknikere. Dette gjelder til dels også eldre yrkesbefal selv om disse ansees å ha høyere mobilitet enn sivile.

Omfanget av kompetansetapet vil også styrkes av en rekke faktorer, som arbeidsmarkedet lokalt/regionalt, konjunkturer, boligpriser med mer.

I tillegg til den kortsiktige utfordringen en har med å få personellet til å flytte til en ny base, er Forsvaret avhengig av at man i det lange løp klarer å rekruttere nytt personell og beholde den kompetansen personellet representerer. Mange jobber i samme region som de er født/oppvokst, noe som viser at lokal rekruttering er viktig, men lokaliseringsløsningen må også tiltrekke seg personell fra andre deler av landet.

Rapporten konkluderer med at en to-baseløsning vil være best i rekrutteringsøyemed, i og med at det regionale rekrutteringsomfanget øker, og personell fra andre deler av landet kan velge mellom to ulike lokaliseringer, både arbeidsmarkedsmessig og servicemessig.

En en-baseløsning vil gi utfordringer i forhold til å rekruttere og beholde kompetanse. Dette kan kompenseres gjennom ulike tiltak, men disse vil erfaringsmessig kun ha en kortsiktig effekt, og vil ikke representere en langsiktig og stabil løsning for verken Forsvaret eller personellet.

Økonomi og samfunnsmessig gevinst

Anskaffelsen av nye kampfly medfører, uavhengig av lokaliseringsløsning, betydelige investeringskostnader knyttet i forhold til EBA.

Det vil være en betydelig samfunnsmessig gevinst gjennom oppgradering av infrastruktur, ved å velge en to-baseløsning med Bodø og Ørland som det foretrukne alternativet.

Dagens rullebaner vil, uavhengig av lokalisering av Forsvarets nye kampfly, kreve oppgradering ut fra blant annet endrede sikkerhetskrav. Den skisserte løsningen i Bodø, med flytting av rullebanen, vil også gi et lavere støybilde for all flytrafikk, både sivil og militær. På Ørland vil en forlengelse av rullebanen være tilstrekkelig og fysiske inngrep i Grandefjæra som er verneområde vil ikke aktualiseres.

LO mener derfor at merkostnader i rapporten, knyttet til investering og drift av en to-baseløsning med Bodø og Ørland, kan forsvares ut fra den samfunnsmessige gevinsten det gir og ut fra hensynet til operativitet, styrkeproduksjon og personellmessig gevinst ved å velge en to-baseløsning.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Gerd Kristiansen

Grethe Fosslø